

ושננתם

בשבילי האורות של תורות
הנגלה והנסתר המשולבים

כ"ג אדר ב' - פרשת שמיני - פרה

אליהו רזמרין, ירושלים עיה"ק תובב"א

שאלה האם בחור שלא מלאו לו עשרים שנה,
יכול להיות חזן בתפילת המוסף?
ובמאמר זה יבואר מהותה של מצוות מחצית השקל
בנגלה ובנסתר

פרשת שמיני

שמונה מי יודע?
סנפיר וקשקשת מי יודע?

מהות סימני הטהרה של הדגים
והקשר המופלא לברית מילה
ולחודש אדר

לרגל שמחת הולדת בני יקירי זי"ו
ביום ג' שנכפל בו כי טוב לסדר שמיני
בחמלת השם עלינו ובשעה טובה

סימני הטהרה של דגי הים סנפיר
וקשקשת

[א] מבואר בתורתנו הקדושה בפרשת
השבוע (ויקרא פרק י"א פסוקים ט"ו) 'את זה תאכלו
מכל אשר במים, כל אשר לו סנפיר וקשקשת
במים בימים ובנחלים אתם תאכלו, וכל אשר
אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים, מכל
שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ
הם לכם' ומכאן למדנו סימני הטהרה
של דגי הים שרק מי שיש לו סנפיר
וקשקשת מותר לאכלו, ובעזרת השם
לאור המאמר בפנים יש ליתן טעם
ואור חדש בהבנת סימני הטהרה
הללו, ועוד נבאר בתוך הדברים אור
חדש על מצוות מילה, והשייכות
 שלהם לחודש אדר.

המשך בעמוד 15

חלק הנגלה

מצוות מחצית השקל

[א] אמרה תורה בפרשת כי תשא (פרק ל פסוקים יב ג) 'פי תשא את ראש
בני ישראל לפקדיהם, ונתנו איש כפר נפשו ליהוה בפקד אתם, ולא
יהיה בהם נגף בפקד אתם, זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל
בשקל הקדש, עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה ליהוה' וכך
כתב הרמב"ם בספר המצוות (מצות עשה קעא) וזה לשונו 'היא שצונו
לתת מחצית השקל בכל שנה, והוא אמרו יתברך ונתנו איש כופר נפשו
להשם, ואמר זה יתנו כל העובר על הפקודים, והוא מבואר שמצוה זו
אין נשים חייבות בה שהכתוב הוא כל העובר על הפקודים', וכדברי
הרמב"ם כן מנו רוב מוני המצוות מצווה זו שנצטוונו ליתן מחצית
השקל, רבי סעדיה גאון (עשה כ), אזהרות רבי שלמה אבל גבירול
(עח), סמ"ג (עשין מה), והחינוך (מצוה קה), ובכסף זה היו קונים את
כל קרבנות הציבור כדי שיהיה לכל ישראל חלק בקרבנות הציבור.

מצוות מחצית השקל מצד עצם הנתונה,
או מצד השתתפות בקרבנות ציבור

[ב] ובפתח דברינו נלכה ונחקרה בגדרה של מצות
מחצית השקל שיש לפרשה בתרי אנפי. א. חיוב
על הנותן ליתן מחצית השקל, דהיינו שיש חיוב
דייקא ב'עצמות המטבע' שהוא מכפר על בני
ישראל. ב. חיוב להשתתף בקרבנות הציבור
שהם מכפרים על בני ישראל, אלא שאופן
ההשתתפות בקרבנות ציבור נעשה על ידי
נתינת מחצית השקל ונמצא כי המטבע הוא
'אמצעי' כדי לקנות בהם קרבנות ציבור. והיינו

חלק הנגלה

שני הבנות הללו הם מקור להרבה ספיקות ומחלוקות שנפלו בעניני מחצית השקל

ד] ובאמת ששני הבנות הללו, הם מקור להרבה ספיקות ומחלוקות שנפלו לחכמי הדורות בעניני השקלים, ואחת מהמחלוקות העצומות שהיו בעמנו היה, האם הכוהנים והלויים חייבים במחצית השקל, ושורש הספק בזה הוא שהרי מצד עצם נתינת מחצית השקל מפורש בתורה שאין חייבים רק מכן עשרים שנה ומעלה, וכן מפורש בתורה שכוהנים ולויים פטורים, וגם מפורש בתורה שנשים אין שוקלות, אמנם כיון שבכסף השקלים קונים את קרבנות הציבור, והרי כל ישראל יש להם שותפות בקרבן ציבור, ונמצא אם כן שגם כוהנים ולויים יש להם חיוב לשקול מחצית השקל, וכמו כן גם קטנים שהם פחותים מעשרים שנה אבל מ"ג שנה ומעלה שיש להם חלק בקרבנות ציבור יהיו חייבים לשקול, וכמו כן לכאורה יש לחייב את הנשים במחצית השקל שהרי יש להם חלק בקרבנות ציבור.

מחלוקת בן בוכרי ורבי יוחנן בן זכאי סובבת והולכת סביב שורש זה

ה] ואכן מצאנו שבדורות הראשונים היו הכוהנים פטורים עצמם מנתינת מחצית השקל, וכמו ששנינו במשנה(מסכת שקלים פרק א משנה ד) **'אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, הָעֵיד בֶּן בּוּכְרִי בִּיבְנָה, כָּל כֹּהֵן שֶׁשׁוֹקֵל אֵינוֹ חוֹטָא, אָמַר לוֹ רַבִּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי, לֹא כִּי, אֲלֵא כֹּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ שׁוֹקֵל חוֹטָא, אֲלֵא שֶׁהַפְּהִיגִים דּוֹרְשִׁים מִקְרָא זֶה לְעֶצְמָן (ויקרא ו) 'וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל, הוֹאִיל וְעֹמֵר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים שְׁלֹנּוּ, הֵיאָךְ נֶאֱכָלִים', והיינו שנחלקו בן בוכרי ורבי יוחנן בן זכאי אם הכוהנים חייבים במחצית השקל, והנה הם נחלקו אם לכוהנים יש חלק בקרבנות ציבור או לא, וכבר האריכו רבותינו לחקור ולבאר במה נחלקו בן בוכרי ורבי יוחנן בן זכאי, ותמצית הדברים הוא שיש שני הסתכלויות על קרבנות ציבור. א: צירוף של מעות הרבה**

שיש לנו להבין ביאור ענין זה שהיו קונים בכספי מחצית השקל את כל הקרבנות הציבור, שלכאורה טעמא בעי ששני הדברים הללו תלויים זה בזה, ויש להתבונן האם המצווה היא ליתן מטבע מצד עצם המחצית השקל ואז נצטרך להבין איזה טעם יש בנתינת מחצית מטבע, או שנתינת המטבע אינה אלא תוצאה ממה שכלל ישראל צריכים להשתתף בקרבנות ציבור, שהרי כיון שהקרבנות באים לכפר על כל בני ישראל, צריך שיהיו כל ישראל שותפים בה ויבואו הקרבנות מכספם.

שני הצדדים בחקירה זו נכונים, ורבותינו הראשונים נחלקו איזה מהם עיקר

ג] וכבר הראו רבותינו האחרונים ששני הצדדים הללו נכונים ושיש שני גדרים בנתינת מחצית השקל, שבאמת יש מצוה **ב'עצם המטבע'** דהיינו שעצם נתינת המטבע לגבוה מכפרת, וכמבואר בפסוקים בתחילת פרשת כי תשא, ובנוסף לזה קיים גם מצוה על כל אחד להשתתף בקרבנות ציבור, ולכן אחרי שכל העם הרימו תרומתם לגבוה היו קונים מהם קרבנות ציבור כדי שיהיה לכל ישראל חלק בה, וכבר הראו רבים שפשטות הפסוקים בפרשת כי תשא מראים שחיוב מחצית השקל הוא חיוב עצמאי ללא כל קשר לקרבנות, וכמו שכתב רבינו הגר"א באדרת אליהו (ריש פרשת כי תשא) **'השקלים לקרבנות לא נכתבו בתורה, והיא הלכה למשה מסיני'**, ואכן ביארו רבותינו ששני חלקי המצווה הללו אינם בהחלט תלויים זה בזה, וכי אפשר לקיים חלק אחד של המצווה בלא חברתה, וביסוד הדברים כתבו כבר הראו רבים שנחלקו בה רבותינו **רש"י והרמב"ם**, באופן שדעת **רש"י** שעיקר המצווה היא כדי שיקנו בה קרבנות ציבור, ודעת **הרמב"ם** שעיקר המצווה מצד עצם הנתינה, וכמה הלכתא גבורתא איכא למשמע ממחלוקתם של רבותינו עמודי העולם ונבוא לבאר מקצתם.

חלק הנגלה

אלו שנמנו במדבר הרי שכוהנים ולויים אינם בכלל חיוב מחצית השקל, אבל אם אנו דורשים פקודי מאלו שעברו בים סוף הרי שגם כוהנים ולויים בכלל חיוב מחצית השקל, וקאמר הירושלמי שבזה נחלקו בן בוכרי ורבי יוחנן בן זכאי, וכבר נתקשו בה המפרשים שהרי הם חולקים מטעמים אחרים, אבל לדברנו הרי ששורש המחלוקת הם אחד, שדעת בן בוכרי שחיוב השקלים מצד הכפרה של הנותנים, ולכן שם הקרבן ציבור נתפס כקבוץ של הרבה יחידים, שהרי עיקר המצוה היא השקילה של היחידים, מה שאין כן לרבי יוחנן בן זכאי שחיוב השקלים מצד התוצאה של קניית הקרבנות, ולכן שם הקרבן הוא מציאות חדשה של קרבן ציבור (וכל האריכות בסוגיא דערכין דף ג לגבי מסירה לציבור מובן לדברנו, ולגבי קושיית התוספות במנחות דף כא, זה יתורץ עם דברנו בחלק הנסתר).

הפריש שקלו ואבד קודם שהגיע ליד גזבר תלוי בחקירתנו

[ז] וראה עוד בירושלמי שקלים (פרק ב הלכה א) שנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש במי שהפריש מחצית השקל ואבד קודם שהגיע ליד הגזבר 'הפריש שקלו ונאבד קודם שיגיע ליד הגזבר רבי יוחנן אמר חייב באחריותו עד שימסרנו ליד גזבר, ורבי שמעון בן לקיש אומר הקדש ברשות הגבוה בכל מקום שהוא' ויש לתלות שהדברים סובבים סביב חיוב מחצית השקל, שדעת רבי יוחנן כדעת רבי יוחנן בן זכאי שחיוב השקלים נועדו בעבור קניית קרבנות ציבור.

יחידים שהתקבצו יחד ונקנו מהם קרבנות ציבור. **ב:** מציאות חדשה שכל ישראל שותפים בקרבנות ציבור, ולא מצד התקבצות הרבה חלקים, אלא גוף ומציאות חדשה (והאחרונים האריכו לדון כל בכל דיני ציבור).

העובר על הפקודים היינו שנמנו במדבר או שעברו בים סוף

[ו] וכשנתבונן נראה שבעצם מחלוקת זו נובעת משני ההבנות שבארנו בגדר מחצית השקל, שהרי אם אנו דנים שנתנית השקלים הם מצוה מצד עצמם כדי לכפר על בני ישראל, הרי שאנו דנים בעיקר על הנותנים שהם הרבה יחידים, אבל אם אנו דנים על התוצאה שמצחית השקל ניתנת בעבור שיקנו בה קרבנות ציבור, והרי כשנקנו הקרבנות הם מציאות חדשה של קרבן ציבור, ונמצא שגם שני הבנות הללו סובבים והולכים סביב חקירתנו בגדרי מחצית השקל, ומעתה נבין דברי הירושלמי במסכת שקלים (פרק א הלכה ג) 'כל העובר על הפקודים, רבי יהודה ורבי נחמיה, חד אמר כל דעבר בימא יתן, וחרנא אמר כל דעבר על פיקודייתא יתן, מאן דאמר כל דעבר בימא יתן מסייע לרבי יוחנן בן זכאי, מאן דאמר כל דעבר על פיקודייתא יתן מסייע לבן בוכרי', פירוש שנחלקו רבי יהודה ורבי נחמיה בביאור כוונת הפסוק 'כָּל הָעֹבֵר עַל הַפְּקוּדִים' האם הכוונה לפקודים מלשון מנין דהיינו כל אלו שנספרו ועברו במנין, או לאלו שנפקדו ועברו בים סוף, והיינו שאם אנו דורשים פקודים

חלק הנגלה

בני ישראל (ראה: אברהם צדוק קולדצקי בקונטרס שקל אשא בסוף ירושלמי שקלים, הרבי מחב"ד בשערי המועדים, ועוד).

חידושו של הרמב"ם שצריך ליתנה בבת אחת נובע מחקירתנו

ובכך רגילים לבאר את שיטת הרמב"ם שכתב לחדש שחיוב נתינת מחצית השקל צריכה להיות בבת אחת, ואינה יכול ליתנה לחצאין וכלשון הרמב"ם (הלכות שקלים פרק א הלכה א) 'ואינו נותנו בפעמים רבות היום מעט ולמחר מעט, אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת' ונתקשו המפרשים לבאר סברת הרמב"ם, וביארו האחרונים שהרמב"ם סבר דחיוב נתינת מחצית השקל מטעם כפרה וכקרבת דמי וכלשון הצפנת פענח (קונטרס השלמה דף ג.) 'דשקל יש עליו שם קרבן בפני עצמו, ולכן מבואר בתסופתא פרק ראשון דשקלים דיש עליהם שם כפרה, ולכך פסק הרמב"ם דצריך להביא מחצית השקל בבת אחת, דומיא למה שמבואר גבי אשם בסוף מסכת בבא קמא', והראשונים שחולקים על הרמב"ם ואינם וסברים שצריכים ליתן על המחצית בבת אחת, זה מפני שחלוקים על הרמב"ם בהבנת עיקר מטרת מחצית השקל וסוברים שהעיקר היא הנתינה לצורך קניית הקרבנות ולא מצד עצם הנתינה, ולכך דומה לכל חיוב ממון שיכול ליתן מקצתה היום ומקצתה לאחר כמה ימים.

חיוב נשים וקטנים פחותים מכל שנה בתפילת מוסף תלוי בחקירתנו

ומעתה נתנה ראש ונבוא לגוף השאלה שפתחנו מאמרנו, האם בחור שמלאו לו י"ג שנה אך לא הגיע לכלל כ' שנים יכול להוציא את הרבים בתפילת המוספים, ושורש שאלה זו הוא, לפי מה שמתבאר בסוגיית הש"ס במסכת ברכות (דף כו:): שכל התפילות נתקנו משני טעמים, מפני שהם רחמים וגם מטעם ונשלמה פרים שפתנו, אבל תפילת המוסף כל

ועל כן עד שלא באו ליד גזבר דהיינו שנקנו לרשות הקדש שהם הרשות הכללי של כל ישראל הרי לא נתקיים יעוד השקלים כלל, לעומת דעת ריש לקיש שסובר שעצם הפרשת המחצית השקל מכפר על המפריש ואפילו שנאבד קודם שהגיע ליד גזבר כבר יצא ידי חובתו, ואף ששני השיטות מודים שיש שני חלקי המצווה במחצית השקל, מכל מקום פליגי מהו עיקר המחייב ובמה אדם יוצא ידי חובתו בעיקר המצווה.

מחלוקת הקדמונים בקטן בן י"ג שנים האם חייב במחצית השקל

וכבר נודע שנחלקו רבותינו הראשונים אם קטן מבן י"ג שנים ועד עשרים שנים חייב במחצית השקל (ראה במפרשי המשנה שקלים א ג שנחלקו בזה רש"י והרמב"ם וכל האחרונים האריכו בזה), ולפי מה שנתבאר לפנינו הרי ששורש מחלוקתם בחקירה זו האם חיוב מחצית השקל הוא חיוב נתינה כדי לכפר על הנותן או כדי לקנות בהם קרבנות ציבור, והיינו שאם החיוב הוא ליתן כדי לכפר על הנותן ושורש מצווה זו הוא מטעם כל העובר על הפקודים שנמנו במדבר סיני, לפי זה אין חיוב רק על מבן עשרים שנה ומעלה, אבל אם עיקר חיובו כדי לקנות בהם קרבנות ציבור והרי קטן שמלאו לו י"ג שנים וחייב במצוות הרי הוא בכלל הציבור שחייב בקרבנות, וכבר הובא למעלה שנחלקו רבותינו בירושלמי במשמעות כל העובר על הפקודים האם הכוונה לפקודי מדבר או לעוברים בים סוף (ואכן למאן דאמר כל העובר על הפקודים היינו עוברי ים סוף, לכאורה גם נשים צריכים להיות חייבים, ואכן כולם הקשו על הרמב"ם מה טעם נשים פטורות ממחצית השקל, ונתקשו האחרונים ליתן בדבר זה טעמים דחוקים, וראה בחלק הנסתר מה שכתבנו להציע בזה), ובדרך כלל האריכו כמה אחרונים להעמיד פני חקירה זו שנחלקו בה רבותינו רש"י והרמב"ם, שדעת רש"י שהשקלים בעיקרם נועדו בעבור הקרבנות, ודעת הרמב"ם שהשקלים בעיקרם נועדו לכפר על נפשות

חלק הנגלה

הכרעת ההלכה בנידון שלפנינו

[יא] ולאור כל זה נפשטה חקירתנו לגבי בחור שעדיין לא מלאו לו כ' שנים האם יכול להיות שליח ציבור כדי להוציא את הרבים ידי חובתם, שגם ענין זה תלוי בחקירתנו שבארנו בארוכה, וכיון שדעת רוב רבותינו שאף הנשים חייבות בתפילת מוסף מעתה גם פחות מכן כ' חייב, וביותר יש להוסיף שהרי דעת הרמב"ם ועוד רבים שקטן מכן י"ג שנים חייב לשקול כגדול ולדבריו בוודאי שבחור שלא מלאו לו י"ג שנים יכול לשמש כשליח ציבור, ועוד יש מן האחרונים שרוצים לחלק בין הנשים לקטן שלא מלאו לו כ' שנים, וסבורים שאף לדעת הבשמים ראש שנשים פטורות מתפילת מוסף, מכל מקום בחור שעדיין לא מלאו לו כ' שנים בוודאי דמי לכוהנים ולויים שיש חלק בקרבנות ציבור וחייבים בתפילת מוסף, ונמצא שדעת רוב רבותינו שבחור שלא מלאו לו כ' שנים יכול לשמש כשליח ציבור בתפילת המוספים, אבל יש מקצת מרבותינו שלדעתם עדיף שגדול ממש למעלה מכ' שנים ישמש כשליח ציבור ואז יוצא לכל הדיעות.

עיקרה אינה אלא משום ונשלמה פרים שפתנו, ולפי זה יצא הבשמים ראש (סימן פט) לדון שהנשים אינם חייבים בתפילת המוסף, שהרי הם פטורים ממחצית השקל, ורבותינו האחרונים (ראה שו"ע או"ח סימן קו ועוד) האריכו לדון בדין זה וחששו לדבריו לדינא, ושורש דבריו נעוצים בעומק חקירתנו, שהרי מצד הנתונה כדי לכפר מצד מנין בני ישראל אכן הנשים פטורות, אולם אם ננקוט כצד זה שעיקר הנתונה בעבור התוצאה כדי לקנות קרבנות ציבור המשותפים לכל ישראל, הרי שגם הנשים הם חלק מכלל ישראל ויש להם חלק בקרבנות ציבור, וכמו שראינו למעלה שגם כוהנים ולויים אינם פטורים רק מצד המנין של בני ישראל, אבל חייבים כדי לקבל חלק בקרבנות הציבור, ואכן רוב רבותינו האחרונים השיגו על דברי הבשמים ראש וכתבו שנשים חייבות בתפילת מוסף, שאף שאינם שוקלים מצד חיוב המנין עדיין יש להם חלק בקרבנות ציבור וגם אצלם שייך ונשלמה פרים שפתנו.

תמצית הדברים

יש לחקור בגדרה של מצוות מחצית השקל, שיש לפרש תוכן חיובה בשני אופנים.

א: חיוב עצמאי מצד המנין של בני ישראל, ועצם ההפרשה מכפרת על בני ישראל.

ב: חיוב השתתפות בקרבנות ציבור, ועל ידי ההפרשה הרי המפריש קונה לעצמו חלק בקרבנות הציבור.

הנפק"מ מחקירה זו: א. האם כוהנים ולויים שייכים למחצית השקל. ב. האם נשים וקטנים פחותים מכ' שנים שייכים למצווה זו. ג. הפריש ונאבד קודם שהגיע ליד גבאי. ד. האם יכול ליתן המחצית בפרוטרוט או שצריך ליתנה בבת אחת.

והכתבו רבותינו ששני הטעמים נכונים, אלא שנחלקו חכמי הדורות איזה חלק מן המצווה עיקר, ושורש מחלוקתם בפסוק 'כל העובר על הפקודים', האם הכוונה לנפקדים במנין, או לעוברים ביים סוף.

וזאת תורת העולה בשאלתנו: מעיקר הדין קטן מכן י"ג שנים שלא מלאו לו כ' שנים, יכול לשמש כשליח ציבור כדי להוציא את הרבים ידי חובתם בתפילת המוספים, אלא שדעת מיעוט מרבותינו שחששו שמי שלא מלאו לו כ' שנים פטור מתפילת המוספים, ומי שבא להחמיר בדבר אין למחות בידו.

חלק הנסתר

'צפונות ורזי מצוות מחצית השקל - וסמיכותה לגאולת חודש ניסן ויציאת מצרים'

התמיהות הנפלאות בהבנת מצות מחצית השקל

עוד צריך ליתן טעם ברור מהו לשון בקע לגולגולת שאמרה תורתנו, גם כל הוויכוח האם כוהנים ולויים חייבים או פטורים צריך הבנה, וגם לשון עובר על הפקודים שנחלקו בה התנאים אם עובר על המנין או בקריאת ים סוף, ורבים התפלאו הרי מפורש במקרא שהפקודים הכוונה למנין בני ישראל, וגם מה טעם שכל מצוה זו עומדת על מחצית דייקא, ועוד יש לנו להבין ולהשכיל מה שייכות יש למחצית השקל וחטא העגל שעליו הולך וסובב פרשת כי תשא, ומה ענינו שייך לחודש אדר ופורים, ולמה הקדים הקדוש ברוך הוא שקליו לשקלי המן וכי אגדה בעלמא הוא זה, וכן קשה להבין מה נתקשה משה במחצית השקל שכל ילד יודע להבחין בזה, ועוד כמה דיוקים נפלאים בסוגיא זו.

[א] ועתה אחי נבואה שערי פנימיות תורתנו הקדושה, וננסה להפיח נשמה ורוח בכל סוגיא זו ותראה נפלאות להבין מהותה של מצוות מחצית השקל. ומראש דברנו יש לנו לבאר הענין שמחצית השקל סובב והולך סביב המנין של בני ישראל שלא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, וכל הענין בזה יפלא מאוד, שדווקא מכך שנותנים מטבע כדי למנות את בני ישראל שלא יהיה בהם נגף, על ידי מטבע זו דייקא נקנו קרבנות הציבור לבית המקדש ויפלא מאוד מה שייכות יש ביניהם, ובפרט לפי מה שבארנו בפנים שישנם שני גדרים במצוה זו נתינת מטבע לכופר נפש והשתתפות בקרבנות ציבור, גם זאת יפלא בעינינו שלכאורה הם שני גדרים שאין להם שייכות, כי מה ענין כופר נפש לקניית קרבנות,

נמצא למדנו:

- א: יש להבין השייכות בין מנין בני ישראל ומחצית השקל, ואיך על ידי המחצית נגרם שלא יהיה נגף בבני ישראל, ומה שייכות שני הענינים הללו.
- ב: מה שייכות בין מנין בני ישראל במחצית השקל, ושדווקא במטבעות אלו קונים קרבנות הציבור.
- ג: מהו תוכן הוויכוח האם כוהנים ולויים חייבים, והאיך אפשר לפרש עובר על הפקודים שהכוונה לים סוף שהרי מפורש בפסוק שמדבר על מנין בני ישראל.
- ד: מהו לשון בקע לגולגולת.
- ה: מה שייכות בין ציוו מחצית השקל וחטא העגל שכל פרשת כי תשא סובב ענין זה.
- ו: מה שייכות בין מחצית השקל לחודש אדר ופורים שבאחד באדר משמיעין על השקלים.
- ז: ביאור ענין הקדים הקב"ה שקלי ישראל לשקלי המן שלכאורה אין לזה הבנה.
- ח: מה נתקשה משה במחצית השקל, שלכאורה כל תינוק יודע להבחין בחצי מטבע.

חלק הנסתר

פרצופי האצילות ותכלית עבודת התחתונים

יכולים להשיג הוא בפרצוף אריך אנפין, ולמעלה משם אין השגה לנבראים כלל. **הקדמה שניה:** נודע מה שהשריש רבינו האריז"ל לבאר בהרחבה, שהטעם שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו באופן של טוב ורע תיקון וקלקול, מפני שרצה הקדוש ברוך הוא להטיב עם נבראיו ולהשפיע עליהם מחסדיו, אלא שכיון שהמקבל טובה בעולם הזה בחינם בוש הוא בדבר ואין הנאתו שלימה, לכן סיבב הקדוש ברוך הוא שהשתלשל בעולמו מציאות של טוב ורע, ועל ידי העמל של הנבראים לתקן את הרע ולהפכו לטוב, אז נוטלים שכרם בדין ונמצא הנאתם שלימה ונתקיימה רצון הבורא.

ב] וכדי להבין סוד הדברים שמתבארים ממעין החיים של רבינו הגר"א בספרא דצניעותא (דף ב: יא. יט: ועוד) ור' יצחק אייזק חבר בפתחי שערים (פרצוף אריך אנפין נתיב כה), שנשענים ונבנים על יסודות איתנים של רבינו האריז"ל (עץ חיים שער אריך אנפין פרק ה) צריך שנקדים לך כמה הקדמות להבנת הדברים, ונפרטם **בשמונה הקדמות. הקדמה ראשונה:** בעולם האצילות ישנם חמשה פרצופים כללים שעומדים זה על גבי זה מלמעלה למטה. א. אריך אנפין. ב. אבא. ג. אמא. ד. זעיר אנפין. ה. נוקבא. וכל עבודותינו בעולם הזה בתורה ותפילה ומעשים טובים, הם כדי לתקן את הפרצופים התחתונים שבכולם הנקראים **זעיר אנפין והנוקבא**, ואילו המקום הגבוה ביותר שהנבראים

נמצא למדנו:

א: חמשה פרצופים יש בעולם האצילות זה למעלה מזה, ועיקר עבודתנו בפרצופים הנמוכים מכולם הנקראים זעיר אנפין ונוקבא.

ב: הפרצוף העליון מכולם נקרא בשם אריך אנפין, ולמעלה ממנו אין לנו השגה לדבר כלל.

ג: הקדוש ברוך ברא את עולמו מציאות של טוב ורע, כדי שהנבראים יכלו לבחור בטוב, ואז יהיו זכאים לקבל שכרם בדין ולא יתביישו לקבל מתנת חינם.

ארבע מאות עולמות שנובעים מגולגלתא דאריך אנפין

בראשו של הפרצוף הנשגב הנקרא 'אריך אנפין' ששם המקום הגבוה ביותר שהנבראים יכולים להשיג, ולכן ראשו של אריך אנפין מכונה בזוהר (שם) 'רישא דכסופא דכל כסופין' לפי שכל הנבראים נכספים לשכר הארבע מאות עולמות שנובעים מראשו של אריך אנפין, ומקום נביעתם של הארבע מאות עולמות הם במקום הגבוה ביותר של הראש שנקרא 'גולגלתא דאריך אנפין'.

ג] **הקדמה שלישית:** שכר הנבראים בעולם הבא הם 'ארבע מאות עולמות' שהם נקראים בלשון הזוהר הקדוש (אדרא זוטא דף רפח). 'עלמין דכסופין' ומבאר הגר"א שכיון שתכלית עבודת הנבראים היא כדי שבעתיד יקבלו שכר 'ארבע מאות עולמות', נמצא שהנבראים נכספים כל ימיהם לעולמות הללו שעתידיים הם לירש לעולם הבא באלף השביעי. **הקדמה רביעית:** שורש כל ה'ארבע מאות עולמות' הם

נמצא למדנו:

א: מהחלק העליון של ראשו של הפרצוף העליון ביותר שנקרא אריך אנפין, במקום שממש גולדים השערות, משם בוקעים אורות גבוהים שמהם משתלשל ארבע מאות עולמות של תענוגים.

ב: אלו הארבע מאות עולמות הם שכר הנבראים שעתידיים לקבל לעולם הבא.

ג: ראשו של אריך אנפין מכונה בזוהר קדישא רישא דכסופא דכל כסופין, לפי ששם השורש של עולמות התענוגים, שהנבראים נכספים לקבלם.

הלך הנסתר

שבירת הכלים ואיזון בין החסדים והגבורות

ה'חסדים' מתפשטים בלי מידה וגבול ולא נתקיים העולם, ומרוב שפע נתקלקלו חלקי הבריאה וירדו ממקומם למקומות נמוכים יותר וזהו שנקרא בפי רבינו האריז"ל ותלמידיו 'שבירת הכלים', ועל כן רצה הקדוש ברוך הוא ליתן כח בנבראים לעלות ולתקן את חלקי הבריאה שירדו ממקומם, ואמר לעולמו די ונבראו ה'גבורות' שטבעם לצמצם ולהגביל את הדברים, לפי שהגבורות נמשלים ל'אש' שטבעה לעלות למעלה ולצמצם את התפשטות השפע, ומצד הגבורות אין התחתונים מקבלים שפע אלא כפי ערך עבודתם.

[ד] **הקדמה חמישית:** כל העולמות נבראו משני כוחות מנוגדים שנקראים 'חסדים' ו'גבורות', כאשר ה'חסדים' משפיעים שפע לנבראים שלא לפי ערך עבודתם, ואפילו שאינם ראויים לקבל שכר, ואילו ה'גבורות' מונעים ומגבילים את השפעת השפע לתחתונים אלא למי שראוי לכך וכפי ערך עבודתו, אלא שצריך שתדע איך נבראו הגבורות כדי להבין מהותם, לפי שכשברא הקדוש ברוך הוא את העולמות מתחילה, לא בראם אלא ב'חסדים' פשוטים שהיו מתפשטים והולכים, שהחסדים הם נמשלים ל'מים' שטבעם לירד למטה ולהתפשט וליתן שפע, ועל כן היו

נמצא למדנו:

- א: העולם הזה מורכב משני חלקי השפעה חסדים וגבורות.
ב: החסדים מסמלים את כח ההשפעה וההתפשטות ללא הגבלה, לעומת הגבורות שמסמלים את כח הצמצום וההגבלה.
ג: תחילת התפשטות הבריאה נעשה על ידי החסדים, ריבוי ההתפשטות יצר מצב שהנבראים לא היו בכוחם לקבל ונשברו ונפלו, ולכן נבראו הגבורות וצמצמו והגבילו את השפע לפי ערך הנבראים.

שלימות הבריאה על ידי מיזוג השפע העליון ועבודת התחתונים

ומשתוקקים ומתלהבים לעבוד את הקדוש ברוך הוא כדי לקבל שכר שמגיע להם בדין, ומכח אותם 'גבורות' עולים חלקי הבריאה באש המערכה ונעשים מתוקנים, אלא שהגבורות מדקדקים עם התחתונים לפי המידה ולא ניתנה תורה למלאכי השרת, על כן עשה הקדוש ברוך הוא מיזוג של החסדים והגבורות, ועל ידי אש וצימאון התחתונים הם טובלים בנהר החסדים ובכך נשלם הבריאה ביופי ותפארת.

[ה] ודע לך אהובי, שאלו ה'גבורות' יש בהם תכונות הפוכות, וביאור הענין כי כבר בארנו איך שה'חסדים' מסמלים את השפע היורד מלמעלה ללא הגבלות ולא לפי ערך מעשי התחתונים, וה'גבורות' מונעים ומגבילים את התחתונים מלקבל את השפע בלי עבודתם, אמנם צריך שתדע שכיון שנמנעים הנבראים מלקבל השפע, זה מעורר בהם צימאון ותשוקה להתגבר על הצמצום וההגבלה, ואכן אז מתהפכים ה'גבורות' ומכח אותם 'גבורות' מתחממים התחתונים

נמצא למדנו:

- א: כתוצאה מכך שהגבורות מצמצמים את השפע ומגבילים אותה, על ידי זה נוצר השתוקקות של הנבראים להתגבר על הצמצום ולקבל השפע.
ב: הגבורות יש בהם תכונות הפוכות, כי אותם הגבורות עצמם שטבעם לצמצם השפע, כאשר הנבראים משתוקקים לקבל השפע, הרי הגבורות מתהפכים ומסייעים לנבראים להשתלם ולקבל החסדים.

חלק הנסתר

על ידי גבורות דקדושה, מתקנים את הגבורות דטומאה, שהם שורש הרוע והקלקול

חלק הבריאה ונפלו למקום נמוך, על ידי השבירה והריחוק מהאור העליון הזך נוצרו כוחות הרוע והטומאה, ואותם כוחות הרע שנולדו הם אלו שיפריעו לתחתונים בעבודתם, והם נקראים 'גבורות דטומאה', ומעתה אין התחתונים יכולים לקבל שפע אלא על ידי שיתגברו על ה'גבורות דטומאה' על ידי ה'גבורות דקדושה' ועל ידי האש וההשתוקקות לקבל שכר טוב יעלו ויתקנו את חלקי הבריאה שנפלו ונשברו.

[1] וכיון שבארנו שמצד החסדים התחתונים מקבלים שפע ושכר שלא לפי ערך עבודתם, וכתוצאה מכך נשברו חלקי הבריאה ולא יוכלו לקבל רוב השפע, ועל כן ברא הקדוש ברוך הוא את הגבורות כדי לצמצם השפע וליתן שכר לנבראים רק כפי המגיע להם בדין, נוכל להבין כל המושג של שכר ועונש, שהרי לכאורה יש להקשות איך יתכן שיגיע לתחתונים שכר בדין, אמנם ענין זה יתיישב אל לבך כשתבין, שכאשר נשברו

נמצא למדנו:

א: הקב"ה יצר מתחילה התפשטות החסדים ללא הגבלה, כדי שיוכל להיווצר שבירה ומקום לכוחות הרע.

ב: אחרי השבירה שנבראו כוחות הרוע, מעתה יש מקום לשכר ועונש לכל אדם כפי מעשיו להתגבר כל גבורות דטומאה, ולהדבק בגבורות דקדושה.

'פלגותא דשערי' מקום שמתחברים החסדים והגבורות בראשו של אריך

קדישא (אד"ז דף קכט. ואד"ר דף רפח): 'פלגותא דשערי' דהיינו מקום ששם מתחלקים השערות, כי באותו מקום מתחברים החסדים והגבורות ומתמזגים, וכמו שבארנו שעיקר עבודתנו היא לאחד ולחבר בין החסדים והגבורות למזגם שיהיו לאחדים, ודבר זה שורשו וכחו נעוץ במקום העליון והנורא הזה בראשו של אריך אנפין במקום שמתחברים השערות ונקרא פלגותא דשערי (ודעת לך אהובי שרבינו הלשם בדרושי עולם התהו ועוד מקומות הרבה לסדר נפלאות בענין הזה שנקרא פלגותא דשערי כפי שלא קדמו אדם מעולם, ולך והרוזה צמאונך מבאר החיים).

[2] הקדמה שישית: ועכשיו דע לך, שכל הדרגות כולם שמשתלשלים בעולם כולם, מה שיש למטה לעולם יש דוגמתו למעלה במקום שמשם משתלשל אורו, ומפני כך גם המקום הגבוה הזה שנקרא 'רישא דאריך אנפין' מתחלק לשני חלקים של 'חסדים' ו'גבורות', באופן שצד ימין של ראשו של אריך אנפין הוא כנגד החסדים, וצד שמאל של אריך אנפין כנגד צד הגבורות, וכמו כן השערות שצומחים מראשו של אריך אנפין מתחלקים לשני קבוצות של צד ימין וצד שמאל, ובאמצע הראש יש שביל שמחבר בין שני צדדי הראש והשביל הזה נקרא בלשון הזוהר

נמצא למדנו:

א: מקום צמיחת השערות בראשו של אריך אנפין מתחלק לצד ימין וצד שמאל, צד ימין משם שורש החסדים המשתלשלים, צד שמאל משם שורש הגבורות המשתלשלות.

ב: באמצע הראש יש שביל לאורך כל הראש הממצע בין ני צדדי ימין ושמאל, שבת זה מכונה פלגותא דשערי, לפי שהוא עומד באמצע השערות.

ג: במקום פלגותא דשערי שם מתמזגים ומתחברים החסדים והגבורות.

חלק הנסתר

'עמודא דאמצעי'תא' שמחבר בין העליונים והתחתונים

בלשון הזוהר קדישא ובכל ספרי הקבלה 'עמודא דאמצעי'תא' שעליו נשען כל הבנין, ומבואר בזוהר הקדוש שבבנין האותיות הרי שעמודא דאמצעי'תא מתלבשת באות ו' וכן באות ך' שהם המושכים כח השפע מלמעלה למטה או להיפך, ואם כן תבין שהמקום הזה שנקרא 'פלגותא דשערי' ששם מתחברים החסדים והגבורות, ובכן מאותו מקום באמצע הראש שצורתו כאות ו' וכאות ך' משם נמשך עד לאחורי הראש למקום הדעת השפע העליון שמשתלשל ויורד עד למטה.

ח] הקדמה שביעית: הסכת וקח לך אחי כלל גדול שהוריש לנו רבינו האריז"ל באין ספור מקומות, שכל השתלשלות השפע מלמעלה לירד למטה, וכן להיפך כל העלאת עבדות התחתונים מלמטה למעלה, הכל נעשה במקום האמצע במקום שמתחברים החסדים והגבורות במקום אשר נקרא 'דעת', והמשל הידוע לזה הוא עמוד השדרה של האדם שמשתלשל מאחורי המוח של האדם במקום שמחברים שני צדדי האדם באמצע במוח ה'דעת', ואכן העמוד השדרה מחבר בין המוח לכל הגוף, ומקום האמצע הזה נקרא

נמצא למדנו:

ג: הדעת נקרא בלשון זוהר קדישא עמודא דאמצעי'תא, לפי שהוא העמוד שמבריה עד למטה ועליו כולם נשענים.
ד: ספירת הדעת מתלבש באות ו' וכן באות ך' שהם מושכים השפע מטה.
ה: פלגותא דשערי שממצע באמצע הראש של אריך אנפין צורתו כאות ו' וכאות ך', וממקום הפלגותא נמשך אור הדעת שיורד וממשיך השפע למטה על ידי אותיות ו' וך'.

א: מיזוג החסדים והגבורות נעשה במקום האמצע הממוצע, מקום האמצע הוא ספירת הדעת שיש בו כח המיצוע בין החסדים המתפשטים בלי גבול לבין הגבורות המצמצמים בלי גבול.
ב: ספירת הדעת יורד ממקום הראש ועד למטה, ונמשל לעמוד השדרה שממשיך השפעת המוח לכל הגוף, וכן איברי הגוף מתקשרים על ידו למת.

דעת אות ו', יסוד אות ך', העמוד התיכון המבריה מן הקצה על הקצה

בוה הזה שנקרא רישא דלא אתיידע, והאות ו' של הדעת מעביר את השפע לכל הגוף, ובמקום היסוד של אריך אנפין שהוא האות ך' שם נשפע השפע לפי רצופים שיונקים ממנו עד מטה מטה סוף כל המדרגות, ובזה נבין שבעצם הדעת והיסוד תפקידם בכל מקום לתווך ולחבר את העליונים והתחתונים, כמו כן תפקידם לתווך ולחבר בין צד ימין של החסדים לצד שמאל של הגבורות, כי הדעת והיסוד הם כצינור העולה מראש כל המדרגות ועד סוף כל המדרגות ועליו נשענים ועומדים כל הבנין, ובכוחם להוריד השפע עד למטה ולהעלותה עד למעלה, ולמזג את הצדדים לנקודת האמצע.

ט] וביותר עומק והבנה נבאר לך בקצרה אהובי, כי בעצם בקו האמצע של כל הפרצופים העליונים, משמשים ספירות הדעת והיסוד, באופן שספירת הדעת הוא מושך השפע מן המוח לכל הגוף, והיסוד הוא המשפיע השפע לפרצוף הקטן והנמוך ממנו, וכל נמשך הדבר מראש כל המדרגות עד סוף כל המדרגות, וכן הוא במקום הנורא של פרצוף אריך אנפין שבעצם הוא יונק מהיסוד של מקום גבוה שאין לנו השגה בו שנקרא רישא דלא אתיידע, כי המקום הזה גבוה כל כך ונעלם מאתנו שאין לנו השגה בו כלל ואין לנו רשות לדבר בו, ונמצא כי בעצם הדעת של אריך אנפין שהוא האות ו' יונק מן המקום הגי

נמצא למדנו:

א: הדעת מתלבש באות ו', והיסוד מתלבש באות ך'.
ב: הדעת של כל פרצוף יונק מהיסוד של הפרצוף הגבוה ממנו, והיסוד של כל פרצוף משפיע לפרצוף הנמוך ממנו.
ג: מעל פרצוף אריך אנפין יש פרצוף הנקרא רישא דלא אתיידע, ומרוב גבהו וקדושתו אין לנו רשות לדבר בו.
ד: הדעת של אריך אנפין יונק מהיסוד של רישא דלא אתיידע, ומפשט השפע לכל הגוף, והיסוד של אריך אנפין משפיע השפע לפרצופים הנמוכים ממנו.

חלק הנסתר

הגבורות דטומאה מתלבשים לינוק מן הפלגותא דשערי, כדי למנוע מהשפעת השפע למטה

שנקרא 'פלגותא דשערי' שצורתו ישרה כעין האות ו', משם השורש לנחש הקדמוני שצורתו ישרה כעין אות ו', אלא שגם הנחש מתחלק לשניים, 'זכר' ו'נקיבה', באופן שהזכר צורתו ישרה כעין האות ו' באמצע הראש, והנקיבה צורתה מתעגלת ממקום האמצע סביבות כל הראש כעין האות ו', אמנם זכור זאת ודע שאין חס ושלום מקום לנחשים הטמאים באותו מקום העליון שבראשו דאריך אנפין, אלא שממש משתלשל ויורד השפע שהם מתלבשים עליו במקומות הנמוכים יותר, ועל כן כאשר בני ישראל מתעלים ויונקים מן המקום הנורא הזה של 'פלגותא דשערי' שם הם נקראם נחשים דקדושה, אלא שלמטה במקומות הנמוכים מתלבשים נחשים דטומאה.

[י] ועוד צריכים אנחנו להודיעך ענין נכבד זה, כי דווקא באותו מקום שנקרא 'פלגותא דשערי' ו'עמודא דאמצעי'תא' כיון שממש מתקשרים העליונים והתחתונים, על כן מתגברים כוחות הרע 'הגבורות' להפריע ולהתלבש על המקום הזה שלא יכלו התחתונים להתקרב ולינוק משפע העליון, כי לעולם כוחות הרע שהם 'גבורות' מונעים מהתחתונים לקבל מיזוג השפע של החסדים והגבורות שנעשה בכח הדעת, ואילו הם מפריעים ומתלבשים על הדעת שלא יוכל למזג, ולעולם מושכים שפע רע שנעשה על ידי קלקול של ה'גבורות', ועל כן תבין שדווקא באותו אות ו' שממש עיקר ההמסכה, דייקא שם מתלבש ה'נחש הקדמוני, ואכן גילה לנו האריז"ל כי באותו מקום

נמצא למדנו:

ד: כשם שמקום השערות מתחלקים לצד ימין מקום החסדים, וצד שמאל מקום הגבורות, כמו כן הנחש ששורשו במקום הפלגותא מתחלק לשניים, נחש זכר שצורתו כאות ו' שעובר באמצע הראש, ונחש נקיבה שצורתה כאות ו' שמתעגלת סביב הראש ויורדת למטה.

ה: במקום האותיות ו' ו' יש מלחמה גדולה בין צד ימין ושמאל וכן בין העליונים והתחתונים, והעבודה הוא לחבר ולאחד על ידי האותיות ו' ו' שהם הדעת והיסוד, לקשר ולחבר הכל לנקודת האמצע.

א: כיון שממקום הפלגותא דשערי נמשך השפע ויורד בספירת הדעת לנבראים, על כן מנסים כוחות הרע שהם גבורות דטומאה להתלבש דווקא במקום הזה למנוע מהנבראים לקבל השפע.

ב: הנחש הקדמוני שצורתו כאות ו' ו', שורשו באותו מקום דפלגותא דשערי שמנסה להתלבש ולינוק מהשפעה זו.

ג: אין בכוחו של הנחש לינוק ממקום גבוה כל כך בפלגותא דשערי, אלא שכאשר השפע יורד ממקום פלגותא דשערי לנבראים, מתלבש הנחש במקומות התחתונים לקבל השפע, ועל כן צורתו כאות ו' שיוורד עד למטה ומשם מקבל חיותו.

חלק הנסתר

נחש בריח ונחש עקלתון

רבינו הגר"א כי 'נחש בריח' הוא הנחש ה'זכר' שמבריא ועומד באמצע שני המחנות, ו'נחש עקלתון' היא נחש ה'נקיבה' שמתעגלת סביב הקדושה ומעקלת ומעקמת את הדרך להפריע בעבודת התחתונים, ולעתיד לבוא עתיד הקב"ה לבטל את כוחם של הלוייתן שהם הנחשים שמתלבשים באות ו' ו'ן' ומפריעים לשפע העליון להתפשט למטה (והדברים מפורשים בארוכה בדברי הלשם שם).

[יא] ועתה יתגלה לך להבין חזיון העליון של נביא השם ישעיה שמתנבא (ישעיה פרק כז פסוק א) 'ביום ההוא יפקד יהוה בחרבו הקשה והגדולה והחזקה, על לוייתן נחש ברח ועל לוייתן נחש עקלתון, והרג את התנין אשר בים' ופירשו לנו חכמינו בגמרא במסכת בבא בתרא (דף עד): 'אמר רב יהודה אמר רב, כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר ונקבה בראם, אף לוייתן נחש בריח ולוייתן נחש עקלתון זכר ונקבה בראם' ומבאר לנו

נמצא למדנו:

- א: הנביא ישעיה מתנבא שהקב"ה יפקוד על נחש בריח ונחש עקלתון.
ב: נחש בריח - הזכר שצורתו כאות ו', נחש עקלתון - הנקיבה שצורתה כאות ו'ן שמתעקמת להפריע בעבודת התחתונים, ומונעת מהשפע להתפשט ולירד למטה.

ארבע מאות עולמות מכונים עולמות דכסופין, לפי שהם שני מערכות של חסדים וגבורות

ולעתיד לבוא כאשר יתאחדו החסדים והגבורות וכל הרשעה כעשן תכלה, אז יתאחדו שני חלקי מאתיים עולמות, וינחלו הנבראים ארבע מאות עולמות, ועל כן תבין שארבע מאות עולמות נקראים 'עולמות דכסופין', ולפי דרכינו ביאור ענין זה הוא, כי התחתונים על ידי הצימאון וההשתוקקות שלהם הבאים מכח ה'גבורות' להעלות ולתקן את כל חלקי הבריאה ולקבל שכר, ונמצא שהם משתוקקים לאותם ארבע מאות עולמות שהם ירשו לעתיד לבוא.

[יב] הקדמה שמינית: כיון שהשכלנו להבין שכל מערכת הבריאה סובבת והולכת סביב השפע העליון וכח המשפיע המכונים 'חסדים' לעומת השפע התחתון וכח המקבל המכונים 'גבורות', מעתה נרחיב הבנתנו ונשכיל להבין שגם אותם 'ארבע מאות עולמות' שנוחלים הנבראים לעתיד לבוא, הם מתחלקים לשני מחנות, כאשר מאתיים מהם הם 'עולמות דחסדים' שהם מגיעים לנבראים מצד השפע העליון שכולו חסד בלא דין ומשפט ואף למי שאינו כדאי, ומאתיים מהם הם 'עולמות דגבורות' שהם מגיעים לנבראים רק בדין ולמי שזכאי במשפטו,

נמצא למדנו:

- א: ארבע מאות עולמות דכסופין מתחלקים לשניים, מאתיים עולמות דחסדים, ומאתיים עולמות דגבורות.
ב: המאתיים עולמות דחסדים מגיעים לנבראים מצד שפע עליון אפילו למי שאינו זכאי, לעומת המאתיים עולמות דגבורות שהם מגיעים רק לנבראים שזכאים במשפטם בדין.
ג: עבודת התחתונים לבטל הגבורות דטומאה שמצמצמים את השפע, ועל ידי הצימאון בגבורה דקדושה לחבר בין שני חלקי העולמות, ובכך ירשו לעתיד לבוא את כל הארבע מאות עולמות.

מפאת אריכות הדברים יובא השבוע רק חצי ממאמר הנסתר, ובשבוע הבא א"ה נשלים את החצי השני.

קיצור ראשי הפרקים שלמדנו עד כה:

יש להקשות:

- א:** יש להבין השייכות בין מנין בני ישראל ומחצית השקל, ואיך על ידי המחצית נגרם שלא יהיה נגף בבני ישראל, ומה שייכות שני העינים הללו.
- ב:** מה שייכות בין מנין בני ישראל במחצית השקל, ושדווקא במטבעות אלו קונים קרבנות הציבור.
- ג:** מהו תוכן הוויכוח האם כוהנים ולויים חייבים, והאיך אפשר לפרש עובר על הפקודים שהכוונה לים סוף שהרי מפורש בפסוק שמדבר על מנין בני ישראל.
- ד:** מהו לשון בקע לגולגולת.
- ה:** מה שייכות בין ציוו מחצית השקל וחסא העגל שכל פרשת כי תשא סובב סביב ענין זה.
- ו:** מה שייכות בין מחצית השקל לחודש אדר ופורים שבאחד באדר משמיעין על השקלים.
- ז:** ביאור ענין הקדים הקב"ה שקלי ישראל לשקלי המן שלכאורה אין לזה הבנה.
- ח:** מה נתקשה משה במחצית השקל, שלכאורה כל תינוק יודע להבחין בחצי מטבע.

ביאור העינים:

- א.** חמשה פרצופים יש בעולם האצילות זה למעלה מזה, ועיקר עבודתנו בפרצופים הנמוכים מכולם הנקראים זעיר אנפין ונוקבא.
- ב.** הפרצוף העליון מכולם נקרא בשם אריך אנפין, ולמעלה ממנו אין לנו השגה לדבר כלל.
- ג.** הקדוש ברוך ברא את עולמו מציאות של טוב ורע, כדי שהנבראים יכלו לבחור בטוב, ואז יהיו זכאים לקבל שכרם בדין ולא יתביישו לקבל מתנת חינם.
- ד:** מהחלק העליון של ראשו של הפרצוף העליון ביותר שנקרא אריך אנפין, במקום שמשם צומחים השערות, משם בוקעים אורות גבוהים שמהם משתלשל ארבע מאות עולמות של תענוגים.
- ה:** אלו הארבע מאות עולמות הם שכר הנבראים שעתידיים לקבל לעולם הבא.
- ו:** ראשו של אריך אנפין מכונה בזוהר קדישא רישא דכסופא דכל כסופין, לפי ששם השורש של עולמות התענוגים, שהנבראים נכספים לקבלם.
- ז.** העולם הזה מורכב משני חלקי השפעה חסדים וגבורות.
- ח.** החסדים מסמלים את כח השפעה וההתפשטות ללא הגבלה, לעומת הגבורות שמסמלים את כח הצמצום וההגבלה.
- ט.** תחילת התפשטות הבריאה נעשה על ידי החסדים, ריבוי ההתפשטות יצר מצב שהנבראים לא היו בכוחם לקבל ונשברו ונפלו, ולכן נבראו הגבורות וצמצמו והגבילו את השפע לפי ערך הנבראים.
- י.** כתוצאה מכך שהגבורות מצמצמים את השפע ומגבילים אותה, על ידי זה נוצר השתוקקות של הנבראים להתגבר על הצמצום ולקבל השפע.
- יא.** הגבורות יש בהם תכונות הפוכות, כי אותם הגבורות עצמם שטבעם לצמצם השפע, כאשר הנבראים משתוקקים לקבל השפע, הרי הגבורות מתהפכים ומסייעים לנבראים להשתלם ולקבל החסדים.
- יב.** הקב"ה יצר מתחילה התפשטות החסדים ללא הגבלה, כדי שיוכל להיווצר שבירה ומקום לכוחות הרע.
- יג.** אחרי השבירה שנבראו כוחות הרוע, מעתה יש מקום לשכר ועונש לכל אדם כפי מעשיו להתגבר כל גבורות דטומאה, ולהדבק בגבורות דקדושה.
- יד.** מקום צמיחת השערות בראשו של אריך אנפין מתחלק לצד ימין וצד שמאל, צד ימין משם שורש החסדים המשתלשלים, צד שמאל משם שורש הגבורות המשתלשלות.
- טו.** באמצע הראש יש שביל לאורך כל הראש הממצע בין ני צדדי ימין ושמאל, שבית זה מכונה פלגותא דשערי, לפי שהוא עומד באמצע השערות.
- טז.** במקום פלגותא דשערי שם מתמזגים ומתחברים החסדים והגבורות.
- יז.** מיזוג החסדים והגבורות נעשה במקום האמצע הממוצע, מקום האמצע הוא ספירת הדעת שיש בו כח המיצוע בין החסדים המתפשטים בלי גבול לבין הגבורות המצמצמים בלי גבול.

כח. אין בכוחו של הנחש לינוק ממקום גבוה כל כך בפלגותא דשערי, אלא שכאשר השפע יורד ממקום פלגותא דשערי לנבראים, מתלבש הנחש במקומות התחתונים לקבל השפע, ועל כן צורתו כאות ו' שיוורד עד למטה ומשם מקבל חיותו.

כט. כשם שמקום השערות מתחלקים לצד ימין מקום החסדים, וצד שמאל מקום הגבורות, כמו כן הנחש ששורשו במקום הפלגותא מתחלק לשניים, נחש זכר שצורתו כאות ו' שעובר באמצע הראש, ונחש נקיבה שצורתה כאות ו' שמתעגלת סביב הראש ויורדת למטה.

ל. במקום האותיות ו' ון' יש מלחמה גדולה בין צד ימין ושמאל וכן בין העליונים והתחתונים, והעבודה הוא לחבר ולאחד על ידי האותיות ו' ון' שהם הדעת והיסוד, לקשר ולחבר הכל לנקודת האמצע.

לא. הנביא ישעיה מתנבא שהקב"ה יפקוד על נחש בריח ונחש עקלתון.

לב. נחש בריח - הזכר שצורתו כאות ו', נחש עקלתון - הנקיבה שצורתה כאות ו' שמתעקמת להפריע בעבודת התחתונים, ומונעת מהשפע להתפשט ולירד למטה.

לג. ארבע מאות עולמות דכסופין מתחלקים לשניים, מאתיים עולמות דחסדים, ומאתיים עולמות דגבורות.

לד. המאתיים עולמות דחסדים מגיעים לנבראים מצד שפע עליון אפילו למי שאינו זכאי, לעומת המאתיים עולמות דגבורות שהם מגיעים רק לנבראים שזכאים במשפטם בדיון.

לה. עבודת התחתונים לבטל הגבורות דטומאה שמצמצמים את השפע, ועל ידי הצימאון בגבורה דקדושה לחבר בין שני חלקי העולמות, ובכך ירשו לעתיד לבוא את כל הארבע מאות עולמות.

יח. ספירת הדעת יורד ממקום הראש ועד למטה, ונמשל לעמוד השדרה שממשיך השפעת המח לכל הגוף, וכן איברי הגוף מתקשרים על ידו למח.

יט. הדעת נקרא בלשון זוהר קדישא עמודא דאמצעייתא, לפי שהוא העמוד שמבריא עד למטה ועליו כולם נשענים.

כ. ספירת הדעת מתלבש באות ו' וכן באות ו' שהם מושכים השפע מטה.

כא. פלגותא דשערי שממצע באמצע הראש של אריך אנפין צורתו כאות ו' וכאות ו', וממקום הפלגותא נמשך אור הדעת שיוורד וממשיך השפע למטה על ידי אותיות ו' ון'.

כב. הדעת מתלבש באות ו', והיסוד מתלבש באות ו'.

כג. הדעת של כל פרצוף יונק מהיסוד של הפרצוף הגבוה ממנו, והיסוד של כל פרצוף משפיע לפרצוף הנמוך ממנו.

כד. מעל פרצוף אריך אנפין יש פרצוף הנקרא רישא דלא אתיידע, ומרוב גבהו וקדושתו אין לנו רשות לדבר בו.

כה. הדעת של אריך אנפין יונק מהיסוד של רישא דלא אתיידע, ומפשט השפע לכל הגוף, והיסוד של אריך אנפין משפיע השפע לפרצופים הנמוכים ממנו.

כו. כיון שממקום הפלגותא דשערי נמשך השפע ויורד בספירת הדעת לנבראים, על כן מנסים כוחות הרע שהם גבורות דטומאה להתלבש דווקא במקום הזה למונע מהנבראים לקבל השפע.

כז. הנחש הקדמוני שצורתו כאות ו' ון', שורשו באותו מקום דפלגותא דשערי שמנסה להתלבש ולינוק מהשפעה זו.

מושגים שלמדנו השבוע:

- א. חמשה פרצופי האצילות - אריך אנפין, אבא, אימא, זעיר אנפין, נוקבא.
- ב. ארבע מאות עולמות דכסופין - ארבע מאות עולמות של שחר שיקבלו הנבראים לעתיד לבוא.
- ג. רישא דכסופא דכל כסופין - ראשו של אריך אנפין, במקום צמיחת השערות, משמש נובעים ארבע מאות עולמות דכסופין, על כן הנבראים כוספין לראשו של אריך אנפין.
- ד. חסדים וגבורות - הבריאה התפשטה באופן של חסדים ואז נשברו, ואז נבראו הגבורות לצמצם השפע, ועל ידי הדעת הם מתמזגים ומשפיעים לתחתונים.
- ה. פלגותא דשערי - השביל באמצע ראשו של אריך אנפין לארכו, שהוא מחצית השער.
- ו. רישא דלא אתיידע - הפרצוף שעומד על גבי אריך אנפין, ומרוב גבהו וקדושתו אין לנו רשות לדבר בו.
- ז. עמודא דאמצעייתא - ספירת הדעת שממשיך השפע מפלגותא דשערי עד למטה.
- ח. אותיות ו' ון' - הם ספירות הדעת והיסוד, שהם העמודים שבכוחם לפשט השפע עד למטה ולהעלותם עד למעלה, וכן לקשר בין צד ימין של החסדים לצד שמאל של הגבורות, והם הבריח התיכון שעליהם נשען הכל.
- ט. נחש בריח ועקלתון - שני הנחשים הזכר והנקיבה, ששורשם במקום פלגותא דשערי.

המשך - פרשת שמיני

מאות, ומבאר לנו רבינו האריז"ל כי סוד מלחמת יעקב ועשו נע סביב ענין הארבע מאות ועל כן מתבאר לנו **עובדיה הנביא** (עובדיה פרק א פסוק יח) **'וְהָיָה בַּיּוֹם יַעֲקֹב אֵשׁ, וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה, וּבֵית עֵשָׂו לְקֵשׁ, וְדָלְקוּ בָהֶם וְאֶכְלוּם, וְלֹא יִהְיֶה שְׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו כִּי הִנֵּה דְבַר'** כי 'קש' עולה 'ארבע מאות' (ועומק ההבנה בזה ונפלאות הדברים יבואו בע"ה בהמשך המאמר בגליון הבא).

ארבע מאות שערות דקדושה ודטומאה

ד] והתבונן אהובי וראה, כי כמו שיש בקדושה ארבע מאות שערות שנובעים מראשו של אריך אנפין, כמו כן יש לעומת זה בעולמות של טומאה ארבע מאות שערות של עשו, והם שערות אדומות כיון שהם דינים קשים וזה סוד הפסוק בפרשת תולדות (בראשית פרק כה פסוק כה) **'וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כָּלֹ כְּאֲדָרֶת שַׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו'** כי השערות של עשו הם כח יניקתו מארבע מאות עולמות דקדושה והם ארבע מאות איש שעמו, וכשחס ושלום האדם חוטא אז נותן כח לעשו לינוק מן האור שבוקע מראשו של אריך אנפין, ועל כן חייב לעשות תשובה ולהלביש 'שק' שעולה למספר ארבע מאות, ואותו ה'שק' שנעשה משערות מתיש כוחם של שערות דעשו, ואז בוקע האור של המתענה דרך נקבי השק, ובכך נפתחים צינור השערות בראשו של אריך אנפין ומשפיעים לארבע מאות עולמות דכיסופין.

דגי הים בסוד הנחש היונק מהאות ו'

ה] ומעתה נצא השדה להריח מיינה של תורה, ויש לנו להתבונן בדברים שבארנו בתוך מאמרנו, כי כוחות הטומאה רוצים לינוק מארבע מאות עולמות דכיסופין והם הנחשים שמתלבשים באות ו' במקום השפעת היסוד, והסברנו שהנחשים הללו נקראים **נחש בריח ונחש עקלתון** וגם הבאנו את נבואת ישעיה הנביא שקורא לנחש הזה **לויתן**, והטעם לזה מפני שדגי הים גם הם בצורת האות ו' כמו הנחש וגם להם יש את הכח העצום לעלות לרום המעלות או להיפך כמו הנחש, ועל כן נקראים דגי הים בשם **נון** כיון שיש בהם שני כוחות שפועלים באות

ארבע מאות עולמות דכסופין ועשו

ב] דהנה בארנו בפנים המאמר את הגילוי המופלא של **'ארבע מאות עולמות דכסופין'** שהם העולמות המשתלשלים מראשו של הפרצוף הגבוה שנקרא **'אריך אנפין'**, כי בראשו של **'אריך אנפין'** במקום צמיחת השערות משם בוקעים אור של **'ארבע מאות שערות'** שהם השורש ל'**ארבע מאות עולמות דכסופין'**, ונתבאר שהארבע מאות עולמות הללו הם השפע שיורשים הנבראים בשכר עבודתם, ושהם המקור לכל התענוגים והשעשועים, וגם נתבאר בדברנו כי דייקא במקום ירידת השפע ממקום הגבוה הזה שנקרא **'פלגותא דשערי'**, משם רוצים כוחות הטומאה לינוק את ההשפעה נפלאה שיורד ממקום שערות של **'אריך אנפין'**, ובארנו שבעצם התפשטות השפע נעשה על ידי הספירות **דעת ויסוד** שבכוחם נעשה המשכת השפע וחיבור בין העליונים והתחתונים, ובארנו שעיקר התלבשות הנחשים דווקא למטה בספירת היסוד במקום התפשטות השפע באות ו' ארוכה שהוא **עמודא דאמצעייתא**, משם הם רוצים לינוק את השפע ולמנוע את התקשרות העליונים והתחתונים, ובארנו שעיקר המלחמה והעבודה הוא נהפוך הוא שעל ידי ספירות **הדעת והיסוד** נחבר ונקשר הכל לנקודה העליונה, ובכך נמשיך אנו את השפע והאור המופלא ממקום **הפלגותא דשערי** עד למטה מטה, ונצליח דווקא על ידי האות ו' לנצח את החיצונים המתלבשים בספירת היסוד ורוצים לינוק מאות ו', ודייקא על ידי ה' הארוכה הבריח התיכון המופלא נקשר ונחבר את העליונים והתחתונים.

כוחו של עשו ארבע מאות איש עמו

ג] ועתה הסכת ושמע (עיקרי הדברים יתבארו בהמשך המאמר שלא הודפס השבוע מפני האריכות), כי הנה עוד גילה לנו אדונינו האריז"ל כי זה לעומת זה עשה אלוקים, וכנגד ארבע מאות מאות עולמות דקדושה ישנם **'ארבע מאות עולמות של עשו'** שהם ארבע מאות עולמות דטומאה, והיינו שהארבע מאות עולמות דטומאה מתלבשים ויונקים מארבע מאות עולמות דקדושה, וזה סוד הפסוק בפרשת וישלח (בראשית פרק לג פסוק א) **'וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיְרֹא וַהֲגִבָה עֵשָׂו בָּא וַעֲמוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ'** ודבר גדול מלמדנו בזה רבינו האריז"ל שכוחו של עשו עומד סביב המספר ארבע

פרשת שמיני

מסלקים את חיילות הטומאה שמתלבשים על היסוד כדי לינוק משם, וכל זה בכוחו של אברהם אבינו עמוד העולם שסלל לפנינו הדרך והתחיל להלחם בארבע מאות איש דעשו, ועל כן שקל אברהם אבינו ארבע מאות שקל כדי להוציא את הכח שהיה לעפרן שעולה למספר ארבע מאות, כי עפרון היה שורש ארבע מאות איש של עשו ועל ידי ארבע מאות שקל הפקיע אברהם אבינו את כח הקש של עשו וחיילותיו, ועל כן אמרו (עבודה זרה דף יד:): 'גמירי דעבודת כוכבים דאברהם אבינו ארבע מאה פירקי הויין' שאברהם אבינו הוא שורש המלחמה בארבע מאות איש דעשו שורש העבודת כוכבים (ובמאמרנו להלן יתבאר איה שעל כן בחר אברהם אבינו הגלות של ארבע מאות שנה כדי להתיש כוחם של עשו וחיילותיו).

הקשר המופלא של ברית מילה לסנפיר וקשקשת ולחודש אדר

[ז] ונמצא למדנו תשובה לשאלתנו, כי אכן נודע שהטעם שאמרה תורה לאכול דווקא מי שיש לו סנפיר וקשקשת, הוא מאותו טעם שאמרה תורה למול ביום השמיני, כי צריכים אנחנו להילחם בארבע מאות איש של עשו וחיילותיו שרוצים לינוק מן היסוד באותו יום, ועל כן אמרה תורה למול ביום השמיני להסיר השפעתם ולהמשיך אור מופלא רום המעלה של ארבע מאות עולמות דכיסופין, ועל כן בחודש אדר שבו שולט מזל דגים ולכן הוא הפור שעלה להמן שהוא הנחש הקדמוני שרצה לינוק בחודש אדר שבו שולט הלוייתן הנורא באותו יום, אבל נהפוך הוא שדווקא בחודש זה יש לנו את הכח לעלות על ידי האותו יום לרום המעלות עד ראשו של אריך אנפין, ויזכנו השם יתברך לזכות לזה בשבוע הבא עלינו לטובה, בכוחו של 'אליהו הנביא זכור לטוב' שעולה למספר ארבע מאות, שהוא פנחס שקידש שם השם ומנע את יניקת החיצונים מספירת היסוד, כן יזכנו השם יאמן כן יהי רצון.

(וכל זה שייך גם לפרשת פרה - כי שריפת הפרה הוא בעצם שריפת פ"ר דינים שהם ר"ע עלמין דעשו - ולכן תמיד לובשים 'שק ואפר' להתיש כח ארבע מאות איש - רק שלא רצינו להרחיב יתר על המידה)

ן' לעלות עד רום המעלות או להיפך חס ושלום, וכבר נתבאר בפנים המאמר שעיקר עבודת הנבראים לעלות ברום המעלות דרך האותו יום עד ראשו של אריך אנפין במקום הנורא של פלגותא דשערי, ומשם להמשיך שפע גדול ונורא עד מטה מטה דרך הדעת באותו יום עד מקום היסוד באותו יום, וזה נעשה בכוח העצום שיש במחצית השקל כמו שבארנו בפנים.

סנפיר וקשקשת כנגד ארבע מאות איש דקדושה

[ח] וגל עיניך ותבט נפלאות תורת אלוהינו הקדושה, ותשכיל להבין כי אותם הנחשים שנקראים לוייתן, הם בעצם ארבע מאות אנשים דעשו שרוצים לינוק מקדושת האותו יום, ומעתה תבין שדגי הים שהם הלוייתן יש בהם אחיזה ללוייתן דטומאה, וצריכים אנו להגביר כוח ארבע מאות אנשים דקדושה להלחם בהם ולהמשיך להם אור מראשו של אריך אנפין, וראה אחי ראה כי 'סנפיר' עולה למספר ארבע מאות, וגם 'קשקשת' עולה למספר ארבע מאות, כי על ידי הסימנים הללו יונק הן מראשו של אריך אנפין מארבע מאות עולמות דכיסופין ובכך אין אחיזה לכוחות הטומאה לינוק מדגי הים ונמשך שפע היסוד באותו יום עד סוף כל דרגין ומלאה הארץ דעה את הוי"ה.

ברית מילה לסלק את יניקת ארבע מאות איש מאותו יום ביסוד

[ו] ואחרי הודיע לנו אלוהים כל זאת, נבין הייטב את המתנה הגדולה שקבלנו מאבי העולם אברהם אבינו והוא מצוות 'ברית מילה', כי אחרי שידענו שעיקר אחיזת הנחש במקום היסוד באותו יום, על כן אנו צריכים להמשיך שפע עצום ונורא מראש כל הדרגות מראשו של אריך אנפין מאותם ארבע מאות עולמות שיונקים מן היסוד של רישא דלא אתיידע, ובכך אנחנו ממשיכים אור נפלא ליסוד שבכל העולמות עד סוף כל הדרגות קוצו של האותו יום ומבטלים אחיזת הנחש, וזה הכח העצום שיש במצוות מילה שאנו

פרשת שמיני

קיצור העולה:

איש של הקדושה, ולכן דייקא ביסוד יש למול ולהסיר יניקת הנחש בכוחו של אברהם אבינו ששקל ארבע מאות שקל כסף לעפרן ששורשו בארבע מאות איש דטומאה, ובחודש אדר שבו שולט הליתן שהוא שולט על מזל דגים, נהפוך הוא ששלטו כוחות הקדושה באות נ' ונתלה המן על העץ של חמישים אמה ונתבטל קליפת ארבע מאות איש שעמו.

ארבע מאות עולמות בקדושה כנגד ארבע מאות עולמות בטומאה, מלחמת יעקב ועשו הם סביב ארבע מאות איש של הקדושה והטומאה, אחיזת החיצונים באות נ' שמלוש בספירת היסוד בסוד הנחש ששורשו מאות נ', ולכן הדגים שצורתם כאות נ' שולט בהם ליתן שהוא נחש בריח ועקלתון ויונק ממקום הקדושה, ולכן אין הדגים מותרים באכילה אלא אם כן יש להם סנפיר וקשקשת שעולים כמספר ארבע מאות

עלינו כבר מן המים העליונים מנהר דכסופא דכל כיסופין, עד אימתי תסתתר בשפירי חביון, זיסער טאטעלע קום שוין אהיים, ויתן השם יתברך ואזכה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו בשבוע הבא עלינו לטובה, מתוך נהר דמעוה וגעגועים עליונים, איי אליהו מלאך הברית יעמוד לימינו בשעה הגדולה והנפלאה הזו שכל העליונים והתחתונים מצפים ושמחים לה, ונזכה להמשיך את האור מופלא רום המעלה של רישא דלא אתיידע להשקות את כל הפרצופים מנהר היוצא מעדן לעטר את ישראל, ויתמשך עלינו ועל כל ישראל סמיכת תפילה לגאולה בחודש ניסן הבא עלינו ועל כל ישראל לגאולת עולם אמן כן יהי רצון.

ואני כותב את השורות הללו מתוך בכי ודמעה, בימים שירד לעולמנו נשמת בני נ"ו הנולד לנו במזל טוב, וכל רמ"ח איברי ושס"ה גידי שופעים געגועים וכסופים להדבק באור מופלא רום מעלה של ה'ארבע מאות עולמות דכסופין, באוזני מצטלצלים ומפוצצים קול התור הנשמע בארצנו, כאשר רוח הקודש יופיע עלינו ונצא לרחוב העיר ברקידה ומחול, איי ליכטיגער באשעפער אנחנו צמאים ושואגים אליך גוואלד!!!! אבא תתגלה!!!! אבא אבא!!!! תתגלה במלא יופיך בעוזך והדרך!!!! תשפוך

